

Notes de presentació de l'obra de Mn. Joan Marí Cardona *Pergamins i Índex vell de Tarragona**

per Marià Torres Torres

Honorable senyor President del Consell Insular d'Eivissa i Formentera, Honorables Consellers i Conselleres, senyores i senyors:

Som ajuntats en aquesta gran sala, vestida de solemnitat, per celebrar Nadal i estic ben segur que cadascun dels aquí presents hem vingut amb una embosta d'esperança i de desig de pau, avui tan necessàries arreu del món. Però també estam celebrant una festa important, pel seu contingut històric, per a la nostra història: l'historiador i canonge arxiver Mossèn Joan Marí Cardona ha vingut a aquesta festa amb un covit gros: *Pergamins i Índex Vell de Tarragona* de l'Arxiu de la Pabòrdia de Santa Maria d'Eivissa. Els pergamins i les notícies de l'*Índex vell de Tarragona* ens informen de la vida dels pobles d'Eivissa i Formentera; són papers antics i pergamins que tracten de molts aspectes de la vida pública d'Eivissa i Formentera, de 700 anys de la seua història.

Un índex és com una guia per conèixer els embullats camins de la història de les nostres illes estimades d'Eivissa i Formentera; aquest viatge pels camins de la història s'iniciava al segle XIII, amb la conquesta catalana d'Eivissa i Formentera per les tropes del rei Jaume I, i en nom seu, Guillem de Montgrí, Nunó Sanç i Pere de Portugal. El viatge, dic, arriba al segle XVIII amb la creació del bisbat d'Eivissa, i encara avança fins quasi als nostres dies amb el nomenament del bisbe Planas i Muntaner.

Don Joan Marí Cardona és un gran coneixedor de les pedres i camins d'Eivissa i Formentera i ens convida a participar en aquest viatge històric: cada pergamí i cada nota de l'*Índex vell de Tarragona* és una para-

da de ciència: el rei concedeix la conquesta de les Pitiuses a Guillem de Montgrí, establiment dels primers pobladors catalans a Eivissa i Formentera, ordenació sobre les salines d'Eivissa i Formentera pel senyor arquebisbe, autorització del senyor arquebisbe als pobladors de Portmany per construir la primera església, escriptura de la compra des Vedrà, juraments d'homenatge del paborde al rei, escrits de protesta i malestar perquè el governador reial abusava dels seus drets, privilegis sobre el tractament d'esclaus i esclaves, gràcies i privilegis concedits a la comunitat de preveres i beneficiats de Santa Maria, dispenses de consanguinitat, butlla del papa Pius VI per la qual les illes d'Eivissa i Formentera es desmembraren de la diòcesi de Tarragona i s'erigeix la seu episcopal d'Eivissa l'any 1782, altres butlles papals confirmant el nomenament de tots els bisbes d'Eivissa fins al bisbe Francesc Planas i Muntaner l'any 1960.

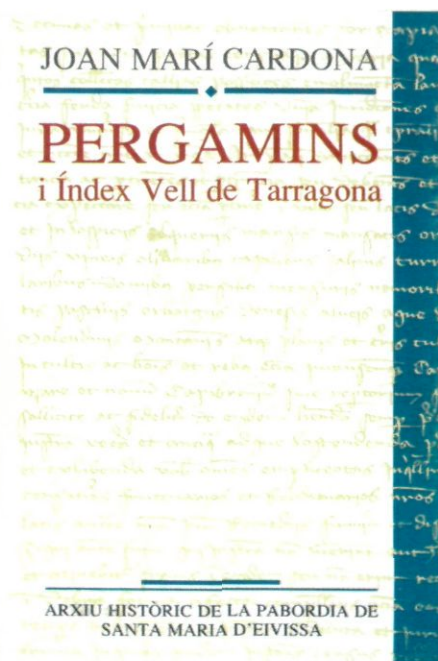
El llibre és ple d'informacions que no tracten dels reis ni dels senyors, sinó dels eivissencs i formenterers de segles enrere. Vegem com a exemple aquesta ordinació de l'any 1403, signada pel cavaller governador Joan Pardo i

el virrei d'Eivissa Joan de la Mata, lloctinent de l'Arquebisbe i lo batlle del paborde:

Que en les bodes no y puga haver sinó X convidats de part del noví y X de part de la novia y sis servidors y que no si menje carn de ploma ni en les bodes, ni 3 dies après de les bodes (p. 155).

Però no tot han estat bodes ni festa, també hi ha hagut alguna desavinença:

Diversos papers sobre la denunciació feta per mossèn Francesc Cardona, prevere, acerca de algunes

*Paraules pronunciades el dia 20 de desembre de 1997 a la sala de plens del Consell Insular d'Eivissa i Formentera.

bastonades que li havia donades un frare llec de l'orde dels predicadors.

Los jurats escrigueren en favor de dit frare y seguiren altres desafuros de los religiosos (p. 183, nota 207).

Senyores i senyors, don Joan Marí Cardona ens ha deixat un llibre obert d'interès per a tots: els historiadors hi trobaran moltes dades que fins ara no sabien si existien, els lingüistes podrem estudiar l'evolució de la llengua catalana fins al segle XVIII i qualsevol persona amant de la història dels hòmens i dones d'Eivissa i Formentera hi trobarem la resposta a tota curiositat i ens deixarà satisfets.

Gràcies sien donades a mossèn Joan Marí Cardona per aquest dolç present que ha aportat a aquesta festa de Nadal.

Nota, com avui que comptam a vint de desembre de l'any de nostre Senyor de mil i nou-cents i noranta-set, s'és congregat tot lo poble d'Eivissa i Formentera a la Sala, amb presència i companyia de la comunitat i autoritats, per celebrar la festa de Nadal, en la qual s'hi és presentat lo gloriós llibre *Pergamins i Índex Vell de Tarragona*, escrit de mà i ploma de mossèn Joan Marí Cardona, prevere, canonge i arxiver de la present església de Santa Maria d'Eivissa. Hi ha hagut música i cants de la terra i s'és feta gran artilleria de focs i trons per lluminària. Tot resultat a gràcia e contentament e festa de la gent de la Vila e illes d'Eivissa i Formentera. Que tot sia per bé e memòria i a major honra a Déu e a la terra, amén. Per molts anys que puguem celebrar Nadal. ■

Sol de gener

per Bartomeu Ribes

I. M. Joan Marí Cardona

Perquè venim tot sols, i ho sap el món.
Perquè s'escapa l'ordre desgastat,
la ratlla recta amb mots callats i amb fat.
Sabem tot el que no sabem, per son.

La boca brilla cap a endins, se'ns fon?
El sol d'aquest gener, dolç i tastat,
com pensament que enxarxa el núvol mat,
tan fred, tan trist, tan lluny, tan bo i que es pon.

La terra ha anat fins a l'oblit, per rompre's.
Del vent sec de l'hivern, tornaràs tu.
Anar, venir pel moviment, parar.

La lluna del gemec. La pols, en fondre's.
De l'illa i de la mar. Del camí dur.
La casa nostra, sempre, hem de salvar.

Chus Adamuz